

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	11
วิธีการศึกษาค้นคว้า	11
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	13
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	13
ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า	13
การวางแผนการวิจัย	14
งบประมาณในการวิจัย	14
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
ผลการศึกษาวิจัยในชุมชนชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	19
เอกสารของฝ่ายรัฐต่อสถานการณ์ในพื้นที่	34
แนวคิดในการวิจัยทางวัฒนธรรมในชุมชน	37
สรุป	45
บทที่ 3 สถานการณ์ทั่วไปในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า	47
สถานการณ์เกี่ยวกับการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	47
ความหมายของ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ในพจนานุกรม	50
สถานการณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงเขตชายแดนไทยและพม่า	
จังหวัดราชบุรี	52
สภาพการบำบัดสุขภาพจิตที่ผลิตผลาด	52
สภาพปัญหาการตั้งถิ่นฐาน	54
ภูมิหลังชาวกะเหรี่ยง	56
การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของคนพื้นราบ	61
ความเสื่อมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	64

	หน้า
ความเสื่อมโทรมของระบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน	
ชาวกะเหรี่ยง	67
การคุกคามจากกลุ่มอำนาจทุน	71
ค่านิยมคนพื้นราบกับการทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่นกะเหรี่ยง	72
อุปสรรคต่อกระบวนการวิจัยและพัฒนาชุมชนชาวกะเหรี่ยง	73
สิทธิมนุษยชนในชุมชนชายแดนไทยและพม่าด้านจังหวัดราชบุรี	77
การสูญเสียไปของกวางม้าและหมีขอ	80
สรุป	83
บทที่ 4 รูปแบบและวิธีวิจัย	85
การศึกษาสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลการวิจัย	87
การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม	
และไม่มีส่วนร่วม	91
การสัมภาษณ์เชิงลึก	92
การสร้างกระบวนการกิจกรรมเพื่อเป็นเครื่องมือการวิจัย	94
การประชุมกลุ่มผู้นำท้องถิ่นในระดับต่างๆ	99
บทบาทนักศึกษาในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม	104
สรุป	107
บทที่ 5 ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน	
 โดยมุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยง	109
ผลของการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต่อหลักการพึ่งตนเอง	
ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงชายแดน	112
การค้นพบภาวะวิกฤตด้านสุขภาพในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	114
การพึ่งตนเองด้านสมุนไพรในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	117
การค้นพบกระบวนการรักษาในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	120
การรักษาการป่วยด้วยการระงับพิษจากอาหาร	126
การส่งเสริมการใช้น้ำบำบัดอาการเจ็บป่วยในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	128
การสืบค้นวิธีการบำบัดผู้ป่วยด้วยน้ำ	128
วงจรหลักที่ทำให้การแก้ปัญหาในชุมชนล้มเหลว	133
ความล้มเหลวของห่วงโซ่ค่าจ้างในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	134
การเข้าไม่ถึงระบบตลาดในเมืองของชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยง	136
ปัญหาการตั้งถิ่นฐานในท่าเลอันมีข้อจำกัด	138

	หน้า
การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงกับการแก้ปัญหา ความยากจน	143
ผลกระทบของการขาดแคลนภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยง ค่านิยมผิดพลาดกับการเปลี่ยนแปลงที่ก่อปัญหา	147
การฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นกะเหรี่ยงเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐาน	151
การช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	157
กลุ่มอำนาจทุน กลุ่มข้าราชการระดับสูงกับการทำลายศักยภาพชุมชน ท้องถิ่น	160
สรุป	161
บทที่ 6 สรุปและวิเคราะห์	169
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก ก	182
ภาคผนวก ข	191
	203

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงการวางแผนการดำเนินการวิจัยตาม Action Plan	97
4.2 แสดงบุคคลที่อยู่ในข่ายเป็นผู้นำทางความคิดในชุมชน ชาวกะเหรี่ยง	108
5.1 แสดงสมุนไพรที่ค้นพบในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	117
5.2 แสดงรายการพืชที่เป็นอาหารและเป็นสมุนไพรในชุมชน ชาวกะเหรี่ยง	121
5.3 แสดงวิธีการรักษาตามวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงชายแดน	125
5.4 แสดงอาหารที่ก่อให้เกิดพิษในลักษณะต่างๆ	127
5.5 แสดงสิ่งทีก่อให้เกิดการเป็นภูมิแพ้ต่อร่างกาย	130
5.6 แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักที่ทำการพัฒนา	144
5.7 แสดงความเชื่อที่เป็นปัญหาในชุมชนชาวกะเหรี่ยง	152

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1.1 แสดงลำดับขั้นตอนในการวิจัย	12
3.1 แสดงกระบวนการก่อกำเนิดภูมิปัญญาท้องถิ่นอันถูกต้องสมบูรณ์	51
4.1 แสดงการออกแบบกระบวนการวิจัย	86
4.2 แสดงหลักปรัชญาที่ใช้ในการวิจัย	90
4.3 แสดงกระบวนการจัดกิจกรรมการวิจัย	95
4.4 แสดงกระบวนการเข้าไปส่งเสริมศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงในเขตชายแดนไทยและพม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	98
4.5 แสดงขั้นตอนการปลูกฝังปรัชญาในการพัฒนาชุมชนชาวกะเหรี่ยง	103
5.1 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมในกระบวนการวิจัย	110
5.2 แสดงแนวคิดหลักในการจัดกระบวนการวิจัย	146
5.3 แสดงกระบวนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อลดรายจ่าย	159

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อหนูเทียร สมองผันและแม่ทองมี สมองผัน ที่มุ่งมั่นสอนให้ลูกทำอะไรให้ทำจริง และต้องทำให้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณอาจารย์พาพร สมองผัน โรงเรียนครุราษฎร์รังสฤษดิ์ อำเภोजอมบึง ที่ช่วยเหลือด้านภาษาอังกฤษในงานวิจัยเรื่องนี้

ขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณพันตำรวจโทนิติศ พึ่งศักดิ์ ข้าราชการบำนาญ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ที่ให้การสนับสนุนการวิจัย ขอขอบคุณก้านันจิบ จะนุก้านันตำบลตะนาวศรี ขอขอบคุณก้านันสกล ก้าวฟู ก้านันตำบลสวนผึ้ง ขอขอบคุณที่ว่าการอำเภอสวนผึ้ง ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ และเจ้าหน้าที่สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่อำนวยความสะดวก ขอขอบคุณนายสมเกียรติ เจ้าหน้าที่ยืมคืน ที่อำนวยความสะดวกในการยืมคืนทุกครั้ง ขอขอบคุณประชาชนชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง ที่สนใจร่วมกิจกรรมและร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ขอขอบคุณนายอนันต์ เสงทองเลิศนายกเทศมนตรีเทศบาลสวนผึ้งที่ให้ความช่วยเหลือ ขอขอบคุณอาจารย์เอมอร มุ่นพลาย นายปฐมพงษ์ นายอนุพันธ์ มุ่นพลาย นายสุธรรม บุญแก้ว นายสุชิน นิลยาน นายวิฑูรย์ ทับยาง นายชาติ เจ้าคุณ นายณรงค์ศักดิ์ อัมฤทธิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด ดวงจักรที่ร่วมเก็บข้อมูลการวิจัย ขอขอบคุณเด็กหญิงนิชดา สมองผัน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรีที่ให้ความสนใจในการวิจัยในครั้งนี้

และที่สำคัญยิ่งคือขอขอบคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช) ที่ให้เงินทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ผู้วิจัยสังกัด ที่ให้โอกาสเผยแพร่งานวิจัยเรื่องนี้ไปสู่สาธารณชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

คุณความดีทั้งหมดของงานวิจัยเรื่องนี้ขออุทิศเป็นกุศลแด่คุณพ่อ ส่วนข้อบกพร่องที่อาจมีนั้น ผู้วิจัยขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

9 กรกฎาคม 2551

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน สมองผัน